

РЕЗЮМЕТА

на ОСНОВНИ научни публикации

на гл.ас. д-р Даниела Иванова Томова, катедра „Теория и методика на физическото възпитание“, Факултет по педагогика,

Югозападен университет „Неофит Рилски“, Благоевград

ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРС ЗА ДОЦЕНТ ПО направление 1.3. Педагогика

на обучението по(Педагогика на обучението по физическо възпитание и спорт), обнародван в ДВ, бр. 88/08.10.2013 г.

ДИСЕРЦАТИЯ

1. Томова, Д. (2005). Повишаване ефективността на уроците по физическо възпитание чрез екипна организация на учебно-възпитателния процес. (Автореферат)

В дисертационния труд се разглежда проблемът за повишаване ефективността на учебния процес чрез прилагане на иновационни форми и методи. Апробирана е екипна организация в уроците по физическо възпитание и спорт в начален етап на основната образователна степен. Приложеният подход, проучване и анализ на резултатите позволяват на автора да представи екипната организация като една от формите, която отговаря на новите изисквания за иновации в образованието.

Приноси: Очертава се мястото и значението на екипната организация в уроците по физическо възпитание и спорт, съобразно техните специфични особености; разработена е система за прилагане на екипна организация в уроците по физическо възпитание с определени критерии за отчитане на ефекта от нея; разработени са критерии за измерване ефективността ѝ.

МОНОГРАФИИ

2. Томова, Д. (2008). Екипна организация на физическото възпитание. Университетско издателство "Неофит Рилски", Благоевград.

В основата на монографичният труд е дисертацията на автора "Повишаване ефективността на уроците по физическо възпитание чрез екипна организация на учебно-възпитателния процес".

Ефективността на обучението по физическо възпитание и спорт налага апробирането и прилагането на иновационни форми и методи, каквато е екипната организация на учебния процес по физическо възпитание и спорт. Тя е разновидност на груповата организация, в която се акцентира на конкуренцията между групите като стимул за постигане за по-кратко време на по-добри резултати и е подходяща форма за провеждане на уроците по физическо възпитание и спорт.

Глава първа: (6-40) Същност на екипната организация на учебния процес по физическо възпитание.

Направена е характеристика на групата и екипа, ролята на груповата организация в обучението и връзката с мотивацията на учениците за активното участие в уроците по физическо възпитание и спорт. Авторът анализира различни подходи при прилагането ѝ. Основният системообразуващ фактор на екипната организация е целта да се победи по точки в състезанието с другите екипи. Чрез точковата система учителят води перманентното съревнование и целенасочва усилията и стремежа на учениците не за отделно състезание или двустранна игра, а за голям период от време. Създаващите се системни отношения между съотборниците укрепват от ден на ден, а не се разпадат след завършването на урока. Получава се интеграция на елементите на екипа и той се превръща в система. Тя е съчетание от груповия метод на организация и състезателния подход. Екипите от ученици са в непрекъснато съревнование помежду си - за постигане победа в игрите, напредък в двигателното обучение и престижно крайно класиране .

Чрез прилагането ѝ се пренася спортът в урочната дейност с неговите компоненти – подготовка, участие в състезание, класиране, противодействие, възпитаване на качества на волята и др. Така групите от ученици се превръщат в отбори. Ефективността на учебния

процес се изразява в съкращаване на времето за усвояване на физическите упражнения.

Глава втора (40-51) представя прилагането на интерактивни методи и екипната организация на обучението. Целта на интерактивното обучение е не само да се предаде информация, но също и да се преобразуват учениците от пасивни получатели на чужди знания в активни конструктори на тяхното собствено знание. Интерактивното обучение отхвърля количествената оценка и вместо това, тя става част от процеса на обучение, така че учениците да могат сами да се самооценяват. При тази организация на уроците те освен, че се състезават в игри също се съревновават и в усвояване на технико-тактическите умения по вид спорт. При прилагането на интерактивни методи стремежът е да се подпомага както индивидуалната така и съвместната дейност, което пък е същност и на екипната организация. В тази връзка можем да кажем, че прилагането ѝ в учебния процес е вид интерактивно обучение във физическото възпитание.

Глава трета (51-23) е посветена на ефективността ѝ върху двигателното обучение. Резултатите от проведения едногодишен педагогически експеримент в обучението на четвъртокласници подкрепят тезата. Констатирано е, че чрез прилагането на екипна организация се постигат по-високи резултати в учебния процес. Подкрепата на съекипниците се изразява в посочване на допусканите грешки, поощряване и окуражаване при правилно техническо изпълнение на упражненията от всеки член на екипа. Изследвано е прилагането ѝ върху динамиката на развиване на двигателните способности на учениците.

Акцентирано е също върху влиянието на обучение в екип на психоклимата в клас и социалния статус на учениците.

Глава четвърта (92-103) разглежда указанията за организиране и провеждане на екипна организация. От гледна точка на системния подход е представена концептуална рамка за

вътрегруповата активност върху основата на предметната дейност, която включва две сфери: първа - система от операционални, комуникативни и други актове, непосредствено ориентирани към постигане на целта, т.е /S-O/ субект-обектни отношения; втора - система от междугрупови връзки и отношения, т.е /S-S/ субект – субектни отношения. В резултат на технологията за съвместна дейност се преминава от субект - обектни отношения на субординация към субект-субектни отношения на координация /съгласуваност/.

Този вид организация е една централизирана система. Учениците в екипите съгласуват действията си, координирани от капитаните по време на двигателното обучение и съревнователната дейност. По този начин се облекчава работата на учителя. Увеличават се „субект-субектните“ отношения между учениците. Принципът на субординация е действащ, като капитаните го подпомагат в ръководене на учебната дейност.

Представени са още изискванията за формиране на екипа, избор на капитан, отчитането на резултатите, технология на оценяването ефективността на обучението.

3. Иванов, Ст. Д.Томова (2011). Физическо възпитание. Социална интеграция. Спорт. Университетско издателство "Неофит Рилски", Благоевград.

Обект на изследване в монографичния труд е социалната интеграция на деца, лишени от родителска грижа и мултикултурното сътрудничество чрез спорт. В труда са представени резултати от ръководения от проф. д-р Ст.Иванов проект „Мултикултурно сътрудничество чрез спорт и социална интеграция на деца, лишени от родителска грижа“.

В глава първа „Физическото възпитание и спорта за социализацията на личността“.

Параграф 1.2. (34-42) Физическото възпитание и семейството

Възпитанието на човека е в пряка връзка с неговата успешна реализация в обществото /лична и професионална/. Двигателната активност и доброто здраве са в основата ѝ. Акцентът е върху ролята на родителите за формирането на спортни интереси на децата за системни занимания с вид спорт от ранна детска възраст. За това те трябва да са наясно с детските предпочитания от една страна, а от друга да ги ориентират към различни спортове - най-подходящия и този, който най-много им се отдава. Насочеността на детето към вид спорт зависи от няколко фактора: генотипни предпоставки; традиции в семейството за занимания със спорт; възможности на родителите; ролята на учителя по физическо възпитание и спорт.

Авторитетът на родителите е в основата за формиране на положително отношение и любов към движението у децата.

Параграф 1.3. „Извънкласните и извънучилищни форми на физическото възпитание и спорта за социализацията на личността“ се акцентира върху ролята на извънурочната, извънкласната и извънучилищна дейност за социализация на децата, лишени от родителска грижа. (43-50)

Глава втора, параграф 2.3. Ролята на екипната организация за социализацията на ученика (92-107).

В трета глава са представените дейностите по проекта. (3.2. с. 114-128). Изведени са на преден план тенденции, които са определящи в тази значима обществена дейност. Моделите за работа с деца и ученици, лишени от родителска грижа, могат да се използват в работата на неправителствени организации и държавни структури.

УЧЕБНИЦИ И УЧЕБНИ ПОМАГАЛА

4. Томова. Д. (2013) Извънкласната дейност по физическо възпитание и спорт. Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград

Разработеното учебно пособие (ръководство) е предназначено да подпомогне учебният процес по дисциплината: „Извънкласна дейност по физическо възпитание“. На достъпен за читателите стил, съдържателно и информативно, са представени темите: Системата на физическото възпитание в България; Туристическата дейност; Третият допълнителен час и модулното обучение; Екипна организация на физическото възпитание; Ученическите игри; Задачите на извънучилищното физическо възпитание; Институциите, които реализират извънучилищната дейност по физическо възпитание.

Извънурочната, извънкласната и извънучилищна дейност са част от образователната среда. Тези дейности създават условия за обогатяване на физическата култура на учениците, развиват специфичните им потребности и интереси. Турнирите, състезанията, първенствата по видове спорт, ученическите игри и другите извънкласни и извънучилищни дейности подпомагат учебния процес и имат съществена роля за увеличаване интереса на учениците към него.

5. Томов, Д. Д. Томова (1999). Ръководство по тенис, Благоевград.

Учебното помагало е предназначено за студентите от специалности „Педагогика на обучение по физическо възпитание“ и „Кинезитерапия“. В първа глава (6-18) авторите представят историята на тениса, различните настилки, пособия, екипировка и правилознание. Описани са и са онагледени ударите /основни и специфични/ от тениса, както и много упражнения за тяхното усвояване (19-77). Трета глава (78-86) е посветена на техниката в играта по единично и по двойки. В четвърта глава авторите представят методични указания за обучението в спортно-технически и спортно-тактически умения в тениса.

СТУДИИ И СТАТИИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ И ПУБЛИКАЦИИ В ГОДИШНИЦИ И СБОРНИЦИ

6. Tomova, D. (2013). Diagnostics of sports and technical skills, knowledge and sports interests of the students. 11th International Scientific and Professional conference, Veles, Macedonia – под печат

7. Tomova, D. (2013). Diagnosis the knowledge of students in the educative course "Sport" in SWU "Neofit Rilski" Blagoevgrad. 17 Symposium on Sports and Physical Education of Youth, Ohrid, Macedonia – под печат

Представено е изследване с цел диагностициране на знанията на студенти от ЮЗУ „Неофит Рилски“ за техниката на изпълнение и правилознанията за спортните игри (баскетбол, волейбол, хандбал и футбол). То е част от научно-изследователски проект „Диагностициране на спортно-техническите умения, знания и спортни интереси на студентите от ЮЗУ „Неофит Рилски“.

8. Tomov, D. D.Tomova (2013). Student opinion on the means and methods employed in tennis education at South-West University Neofit Rilski, Activities in Physical Education and sport Скопије Macedonia – под печат

Анализирано е мнението на студенти от ЮЗУ „Неофит Рилски“ относно методиката на преподаване в обучението по тенис и тяхната самооценка за участието в учебния процес, както и степента на овладяване на знания и двигателни умения от играта. Изводите са насочени към повишаване ефективността на обучението по тенис в университета.

9. Цанков Н., Д.Томова (2013). Възможности за прилагане на смесеното обучение (класическо и електронно) в обучението на студентите от факултета по педагогика. Research in Kinesiology, Скопије Macedoni, (190-193).

10. Tomova, D. (2012). The functions of sport in higher education. Activities in Physical Education and sport 1/ Скопије Macedonia, p (117-120).

Авторът представя функциите на спорта във висшето училище. Изследването е продиктувано от това, че функциите на спорта и физическото възпитание са дефинирани за образователни степени и етапи, но не са конкретизирани за физическото възпитание и спорта на студентите.

11. Tomova, D. (2012). Teacher's mission and vision in extra-curricular activities in physical education and sports, Activities in Physical education and Sport 2/ Scopje, Macedonia p (203-206).

В статията авторът анализира функциите, целите и задачите на извънкласната и извънучилищната дейност по физическо възпитание и спорт. Целта на изследването е да се дефинира мисията и визията на спортните педагози в ръководене, организиране и реализиране на тези форми.

12. Томова, Д. В. Георгиева (2012). Спортът хокей на трева в ЮЗУ «Неофит Рилски» Благоевград. Спорт & Наука Изв. Бр. 5, (273 - 276).

13. Томова, Д, Иванов, С., Ст. Стоянова, Д.Томов (2010). Особености на структурата на спортните интереси и ориентации на студентите към занимания с определен вид спорт. Спорт & наука Изв. Бр. 2, (102-108).

Представени са и анализирани причините за недостатъчната мотивация на студентите при занимания със спортна дейност. Мотивите разкриват субективното отношение на студентите към ученето и спорта. Направеното изследване, обобщената литература и богатата спортно-педагогическа практика показват, че качеството на

обучението и постигането на образователните цели зависи от групи мотиви, които са анализирани.

14. Иванов, С. Д. Томова, Ст. Стоянова, Д.Томов (2010). Ролята на спортната дейност за преодоляване на нервно-психическата умора на студентите. Спорт & наука Изв. Бр. 2, (30-36).

15. Томова, Д. Ст. Иванов (2010). Диагностика на двигателната активност и двигателни способности на студенти. V международен научен конгрес „Спорт Стрес Адаптация“, Част 2, (201 -206).

Двигателната активност е биологична, психо-педагогическа и социална категория, а движението се явява неин основен компонент. Все още не са достатъчно и задълбочено изследвани отношенията на студентите към свободното време и по-конкретно – планиране на свободното време, подготвеност за самостоятелни занимания, предпочитани места, партньори, вид двигателна дейност и др.

Целта е диагностициране на двигателната активност и двигателни способности на студенти. То показва, че жените извършват повече крачки на денонощие в сравнение с мъжете. Студентите, които извършват повече крачки през деня, съответно извършват и повече крачки по време на разходка и спортни занимания. По-добрата физическа подготвеност на мъжете се дължи на по-активните занимания със спорт в извън аудиторната заетост. В същото време двигателната активност на студентите е с по-ниски показатели в сравнение с тези на студентките.

16. Иванов, Ст. Д.Томова. (2010). Спортът и мултикултурното образование. Сборник „Съвременното образование. Мисия и визия“, Благоевград, (324-328).

17. Томова, Д. (2010). Модел за хармонизиране на педагогическата квалификации на специалност ПОФВ с ЕКР. Университетско издателство, Благоевград, (80-96).

Акцентът в статията е представяне на модел на квалификационна характеристика за професионалната квалификация - учител по физическо възпитание и спорт. Изследователската дейност е в контекста на Научно-изследователски проект „Модел за хармонизиране на педагогическите квалификации на специалностите от ФП с ЕКР“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“. Квалификационният стандарт - компетенции на завършилите студенти ОКС „бакалавър“ от специалност „Педагогика на обучението по физическо възпитание“ включва: област и обхват на уменията и **уменията**?; професионални компетенции и възможности за реализация. Представеният модел е в резултат на проучените действащи квалификационни характеристики във висши училища, които обучават педагогически кадри и изискванията в ЕКР.

18. Томова, Д. Св. Димитрова, Ел. Николова (2010). Интерактивността при ръководството на познавателната дейност в учебния процес по физическо възпитание и спорт в СОУ. Спорт & Наука Изв. Бр 4, II част, (66 -73).

19. Иванов, Ст., Д. Томова. (2010). Социализация на личността в мултикултурна среда чрез спорт в извънкласни дейности. Личност, мотивация, спорт. Том 15, НСА ПРЕС, (26-32).

Развиването на комуникативните способности, на принадлежност към отбора в преследване на поставените цели, са обект на изследване и анализ. В условията на екипната организация се цели по-пълна личностна изява, социализация на децата в условията на спортна среда и състезания.

20. Иванов, Ст., **Д. Томова**. (2010). Образователната среда и извънкласните форми по физическо възпитание и спорт (мнение на учители). Личност, мотивация, спорт. том 15, НСА ПРЕС, (201-207).

Подобряване на качеството на обучение по физическо възпитание и спорт зависи от изграждане на съответната образователна среда. Определящо значение има формирането и прилагането на образователните политики, учебните програми и педагогически практики. В тази насока се изяснява мястото и ролята на учителя по физическо възпитание и спорт. Анализираните мнения на учителите при практическото осъществяване на дейността са представени аналитично, като са направени препоръки.

21. Ivanov, St., **D. Tomova** (2009). The role of physical education and sports for the social integration of children devoid of parents' care. Физичка култура, Скопије, Година 37, бр. 2, (260-262).

Училищната среда, физическото възпитание и спортът, извънкласните дейности имат непосредствено отношение към проблемите на децата, лишени от родителска грижа. Прекъснатата семейна връзка и негативизмите при ежедневно общуване намират свои позитивни решения чрез включването им в организирани занятия под ръководството на студенти от университета.

22. Ivanov, St., **D. Tomova**, St. Stoyanova, D. Tomov (2009). Motives for the students' from the SWU "Neofit Rilski" – Blagoevgrad active participation in sport. Физичка култура, Скопије, Година 37, бр 2, (333-336).

23 Ivanov, St., **D. Tomova**, St. Stoyanova, D. Tomov (2009). Influence of some factors over the students' from the SWU "Neofit Rilski" – Blagoevgrad active participation in sport classes during their spare – time. Физичка култура, Скопије, Година 37, бр 2, (337-339).

В статията са представени резултати от изследване влиянието на някои фактори, върху активното участие в спортните занимания на студенти от ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград. Резултатите от анкетно проучване илюстрират причините и факторите, които влияят върху участието и неучастието на студентите в спортните дейности. Анализирани са също така и особеностите и предпоставките, които ограничават младите хора да спортуват в университета и в свободното време.

24. Томова, Д. (2008). Интерактивността при провеждане на познавателната дейност в учебния процес по физическо възпитание и спорт в СОУ. Сборник с доклади от Научна конференция „Физическото възпитание и спортът в образователната система“, Благоевград, (266-269).

Съпоставен е традиционен образователен модел и интерактивен образователен модел на обучение. Изведени са характеристиките на интерактивните методи на обучение и екипната организация на учебния процес. Направеният паралел представя връзката на екипната организация и интерактивното обучение.

25. Томова, Д. Д. Томов (2008). Особенности на методиката на обучението по тенис на студенти. Сборник с доклади от Научна конференция „Физическото възпитание и спортът в образователната система“, Благоевград , (115-116).

26. Томова, Д., Ст. Иванов. (2007). Олимпийското образование в българското училище. Годишник «Науката, образованието и изкуството», том 1, част II, Университетско издателство „Неофит Рилски“, Благоевград, (350-354).

Акцентът в съдържанието на разработката е олимпизмът като философия и педагогически фактор за усвояване духовни ценности, готовност за себераздаване и високи постижения в дух на

спортсменство. През призмата на решенията и идеите на МОК е представена целта на олимпийското образование - да запознава младите хора с историята, традициите и духа на състезанието, концентрирано в олимпийските игри. Представени са авторски идеи за съдържанието и формите на олимпийското образование в българското училище.

27. Русев, Р. **Д.Томова** (2007). Някои идеи за повишаване качеството на урока по физическо възпитание. Сборник с материали от Научна конференция „Европейски стандарти в спортното образование“, Враца, (54-59).

Авторите насочват своите разсъждения към мотивацията, като един от факторите за повишаване качеството и ефективността на урока по физическо възпитание. Предимство на урока по физическо възпитание и спорт е елементът на спортно-състезателна дейност. Определящо за спорта е състезанието. Това е предпоставка при подходяща организация учебният час да се превърне в съревнователно поле и участниците в него да премерят сили и възможности. Средната образователна степен, която цели постигането на специална спортна образованост чрез профилирани занимания по спорт, предоставя възможност за прилагане на екипна организация. Чрез прилагането ѝ укрепват взаимоотношенията между учениците в клас, което повишава мотивацията и интереса на учащите се към учебния процес.

28. Томова, Д. Р. Русев, (2007). Нов поглед върху дидактическите принципи на обучението по физическо възпитание. Спорт & Наука, Извънреден брой 3, (35-39).

Акцентът в настоящото изследване е класическият принцип на нагледност, който се счита за изведен от Ян Коменски. Разгледани са основанията за прилагането му от съвременни научни позиции. „Принципът на нагледност“ в обучението означава да се използват

колкото е възможно повече сетивни системи за възприемане на учебната информация, т.е. това е принцип на сетивност в обучението. Представени са някои противоречия между учените от школите на „сенсуализма“ и на „рационализма“ и техните разбирания за ролята на сетивното познание за натрупването на емпирични знания, необходими за тяхното теоретично осмисляне. В съвременната дидактическа наука вместо него се въвежда „мултисензорен принцип в обучението“.

29. Томова, Д. (2007). Елементи на познавателна активност, мотивация и ефективност на учебния процес. Сборник с материали от IV Балкански конгрес, Стара Загора, том 1, (340-345).

В статията са разгледани различни аспекти на учебния процес по физическо възпитание и спорт – организация; ефективност; мотивация за участие; използвани форми и методи; активност и съзнателност на учениците; квалификация на учителя. Степента на обучаемост на учениците, показателите за нивото на физическа дееспособност, времетраенето необходимо за усвояване на двигателните умения и навици, здравословното състояние на учениците са елементите, които се оценяват при качествен учебно-възпитателен процес. Акцентирано е върху прилагане на екипна организация като иновационен подход за разнообразяване и подобряване ефективността на учебния процес в различните образователни степени.

30. Томова, Д. (2007). Екипна организация на извънкласна дейност по физическо възпитание и спорт. Сборник с материали от Международна конференция „Кинезиология`2007“, Велико Търново, (28-30).

Представена е извънкласната дейност като част от утвърдената система на физическо възпитание., чрез която се възпитава траен интерес и любов към спорта и заниманията с физически упражнения.

Авторът предлага концепцията за екипната организация като ефективна форма на провеждане на заниманията с физически упражнения извън училище. Към формите за извънкласна дейност се представя и модулното обучение чрез екипната организация.

31. Томова, Д. (2007). Иновационни подходи в реализация на часовете по физическо възпитание и спорт във висшите училища. Спорт & Наука, Извънреден брой 1, (141-144).

Авторът разглежда новите изисквания към образованието и всички сфери на обществения живот в България като част от Европейския съюз. Това налага прилагането на нови европейски стандарти на образование, въвеждането на кредитната система на оценяване във висшите училища налага търсенето и на иновационни форми и подходи при организиране и провеждане на учебно-възпитателния процес. Спортните специалисти разполагат със свобода при избора на формите на организиране на заниманията по спорт във висшите училища. Те трябва да насочат своите усилия и компетенции при разработване на различни програми и начини за разнообразяване на учебния процес, които да отговарят на изискванията на академичната младеж.

32. Томова, Д. (2007). Екипна организация в учебно-възпитателния процес по физическо възпитание в СОУ. Сборник с материали „Педагогическото образование в България. Състояние и тенденции“ том 2, Благоевград (288-291).

33 Томова, Д. Д.Томов (2007). Организационни аспекти на учебния процес по физическо възпитание и спорт във ВУЗ. Сборник с материали „Педагогическото образование в България. Състояние и тенденции“ том 2, Благоевград, (292-295).

34. Томова, Д. Д. Томов (2006). Аспекти на провеждане на третият час по физическо възпитание – модул “Тенис на корт” в училище. Сборник с доклади от Научна конференция “Физическото възпитание и спортът в образователната система”, Благоевград, (63-66).

35. Томова, Д. (2006). Особенности на взаимоотношенията на ученици от IV клас в учебно-възпитателния процес по физическо възпитание при екипна организация. Сборник с материали от Научна конференция с международно участие «Физическото възпитание и спортът в образователната система», Благоевград, (47-53).

36. Томова, Д. (2006). Екипна организация в учебно-познавателния процес по физическо възпитание в СОУ. Сб. с материали от IV Национална конференция „Физическо възпитание и спорт в училище“, Варна, (219-222).

37. Томова, Д. Р.Русев (2005). Екипната организация на уроците в начален етап на основната образователна степен. Сборник с материали от Трета национална конференция “Физическо възпитание и спорт в училище”, Търговище, (206-209).

38. Томова, Д. (2005). Екипната организация на учебно-възпитателния процес по физическо възпитание и социометричния статус на учениците. Сборник с доклади от Трета национална конференция “Физическо възпитание и спорт в училище” Търговище, (211-216).

39. Стоянова, С. Е. Георгиева, Д.Томова (2004). Интереси на ученици, студенти и спортисти към спорта и отношението им към личността на спортиста. Сборник с доклади от Научна конференция

“Физическото възпитание и спортът в образователната система”,
Благоевград, (114-118).

40. Томова, Д. (2003). Модел за екипна организация в уроците по физическо възпитание в IV клас. Сборник от Научна конференция “Физическото възпитание и спортът в образователната система”, Благоевград, (64-67).